

(18. 5.)

NADER GEWIJZIGD ONTWERP VAN WET.

WIJ WILHELMINA, BIJ DE GRATIE GODS, KONINGIN DER NEDERLANDEN, PRINSES VAN ORANJE-NASSAU, ENZ., ENZ., ENZ.

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, saluut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat wijziging en aanvulling der wet van 28 April 1876 (*Staatsblad* n°. 102), tot regeling van het hooger onderwijs, zooals die laatstelijk is gewijzigd bij de wet van 9 Juli 1900 (*Staatsblad* n°. 113), wenschelijk is;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Artikel I.

De artikelen 4; 11; tweede en derde lid; 12, eerste lid; 13; 16, onder *i*, tweede lid; 35; 36; 37; 42, aanvang; 43, aanvang; 44; 49; 56, tweede lid; 59; 64, derde lid; 65; 67, eerste lid, eerste zinsnede; 74; 78, tweede lid; 92, laatste lid; 93; 95 en 106, derde lid, van de wet tot regeling van het hooger onderwijs worden gelezen als volgt:

Artikel 4. Openbaar hooger onderwijs wordt gegeven aan:

- gymnasia;
- hoogescholen;
- universiteiten.

Artikel 11, tweede en derde lid. Dit examen, voor zoover het mondeling is in het openbaar te houden, wordt afgenomen door leeraren van het gymnasium, onder toezicht van een of meer gecommiteerden, door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken aan te wijzen. Bij verschil van gevoelen tusschen de leeraren, die het examen hebben afgenomen, en den gecommiteerde of de gecommiteerden omtrent het verleenen van het getuigschrift, beslissen laatstgenoemden.

Het programma van dit examen, alsmede regelen voor de uitoefening van het toezicht van den gecommiteerde of de gecommiteerden, worden bij algemeenen maatregel van bestuur vastgesteld.

Artikel 12, eerste lid. Aan alle anderen dan [de bij de artikelen 11 en 107a vermelde leerlingen, wordt eenmaal 's jaars gelegenheid gegeven, om door het met gunstig gevolg afleggen van gelijk examen, als in artikel 11 vermeld, bij eene door Ons te benoemen commissie, gelijk getuigschrift te verkrijgen.

Artikel 13. Zij, die het eindexamen van de hogere burgerscholen met vijfjarigen cursus met goed gevolg hebben afgelegd, worden bij het in artikel 12 omschreven examen alleen geëxamineerd in de vakken, waarin zij bij het door hen afgelegd examen niet zijn geëxamineerd.

Bij algemeenen maatregel van bestuur wordt bepaald, van welke vakken zij, die andere van Staatswege ingestelde en gedeeltelijk dezelfde vakken omvattende examens met goed gevolg

hebben afgelegd, bij het in artikel 12 omschreven examen zullen zijn vrijgesteld.

Artikel 16, onder *i*, tweede lid. Tot het geven van dit onderwijs zijn ook benoembaar zij, die in het bezit zijn van een diploma, waaruit blijkt dat zij met gunstig gevolg een kerkelijk examen in de Hebreeuwsche taal hebben afgelegd, indien dit diploma hun recht geeft om hetzij als Bedienaar van den Godsdienst, hetzij als godsdienstleeraar op te treden. Hetzelfde geldt voor de Nederlandsch-Israëlitische en Portugeesch-Israëlitische godsdienstonderwijzers van den hoogsten en middelsten rang.

Artikel 35. Er zijn drie Rijks-universiteiten, gevestigd te Leiden, te Utrecht en te Groningen.

Er kan te Amsterdam eene gemeentelijke universiteit gevestigd zijn.

Artikel 36. De gemeentelijke universiteit te Amsterdam heeft ten aanzien van de door haar af te nemen examens en te verleenen doctorale graden gelijke rechten als de Rijks-universiteiten, mits zij voldoe aan al de eischen, krachtens de wet ten opzichte van den omvang van het onderwijs, de promotiën, de examens en de toelating daartoe voor de Rijks-universiteiten gesteld, en bovendien de aanstelling van de hoogleeraren aan Onze bekrachtiging worde onderworpen.

Artikel 37. De besluiten van den gemeenteraad betreffende de inrichting van de in het voorgaande artikel bedoelde universiteit worden aan Ons medegedeeld en niet ten uitvoer gelegd, vóór dat gebleken is, dat daartegen geene bedenking bestaat. Dit laatste wordt geacht het geval te zijn, indien binnen twee maanden na ontvangst van het besluit door Ons niet is beslist.

Artikel 42, aanvang. Aan elke universiteit wordt van Rijkswege onderwijs gegeven:

Artikel 43, aanvang. Aan ten minste ééne universiteit wordt van Rijkswege bovendien onderwijs gegeven:

Artikel 44. Aan eene of meer der universiteiten kan, wanneer Wij het noodig oordeelen, van Rijkswege onderwijs worden gegeven in vakken, niet vermeld in de artikelen 42 en 43.

Artikel 49. Elk jaar worden, beurtelings aan iedere universiteit, tien prijsvragen uitgeschreven, twee in elke faculteit. Voor het meest voldoende antwoord van een der studeerenden aan eene Nederlandsche instelling van hooger onderwijs, dat de faculteit, die de vraag stelde, der bekroning waardig keurt, wordt een gouden eerepenning toegekend.

Artikel 56, tweede lid. Hoogleeraren, het lidmaatschap van eene der beide Kamers der Staten-Generaal aanvaardende, zijn gedurende dat lidmaatschap van rechtswege op non-activiteit en genieten de helft hunner jaarwedde als verlof-traktement.

Artikel 59. Buitengewone hoogleeraren en lectoren worden door Ons, curatoren en de faculteit gehoord, benoemd. Zij genieten eene jaarwedde uit 's Rijks kas.

Ontslag wordt niet verleend dan op eigen verzoek, of nadat curatoren zijn gehoord; dezen geven deswege, den belanghebbende gehoord of opgeroepen, hun advies.

Buitengewone hoogleeraren zijn leden der faculteit, waarbij zij zijn benoemd.

Waar in de artikelen 51, 52, 56, 57, 58 en 75 van hoogleeraren gesproken wordt, zijn hieronder buitengewone hoogleeraren niet begrepen.

Artikel 64, derde lid. De rector-magnificus gaat niet over tot inschrijving tenzij hem het bewijs is vertoond, dat de belanghebbende de gelden, bedoeld bij artikel 63 of 106, tweede lid, heeft betaald, of tot de promotie is toegelaten, of eene Rijksbeurs geniet, of ter zake van het onderwijs der hoogleeraren en lectoren eene som van f800 heeft betaald, of door den rector-magnificus der technische hoogeschool voor volledig onderwijs is ingeschreven.

Artikel 65. Hij, die zonder daartoe gerechtigd te zijn, eens

of meermalen het onderwijs aan eene Rijks-universiteit bijwoont, wordt gestraft met eene geldboete van ten hoogste f 250.

Artikel 67, eerste lid, eerste zinsnede. Hij, die tot de in artikel 84 bedoelde promotie is toegelaten; of eene Rijksbeurs geniet; of de f 800 of f 400, bedoeld aan het slot van artikel 64, heeft betaald; of door den rector-magnificus der technische hoogeschool voor volledig onderwijs is ingeschreven, is van de betaling bij artikel 63 of 106 voorgeschreven, vrijgesteld.

Artikel 74. De gezamenlijke gewone hoogleeraren vormen den senaat der universiteit. Buitengewone alsmede eervol ontslagen hoogleeraren hebben in den senaat zitting met raadgevende stem.

De hoogleeraar, die het voorzitterschap bekleedt, draagt den titel van rector-magnificus.

Hij wordt voor den duur van elk studiejaar door Ons benoemd uit eene door den senaat opgemaakte voordracht van drie gewone hoogleeraren, waarbij de aftredende rector-magnificus buiten aanmerking blijft.

Artikel 78, tweede lid. De hoogleeraren van iedere faculteit kiezen bij volstrekte meerderheid van stemmen uit de gewone hoogleeraren een voorzitter en een secretaris, die na vier jaren aftreden. Zij zijn niet dadelijk weder benoembaar.

Artikel 92, laatste lid. De doctoren in de rechtswetenschap en zij, die tot de promotie ter verkrijging van dezen graad zijn toegelaten, zijn bevoegd middelbaar onderwijs te geven in de gronden van de gemeente-, provinciale en staatsinrichting van Nederland.

Artikel 93. De doctoren in de staatswetenschap en zij, die tot de promotie ter verkrijging van dezen graad zijn toegelaten, zijn bevoegd middelbaar onderwijs te geven in de staathuishoudkunde, de statistiek, inzonderheid van Nederland en van zijne koloniën en bezittingen in andere werelddeelen, en in de gronden van de gemeente-, provinciale en staatsinrichting van Nederland.

Artikel 95. De doctoren in de wis- en sterrekunde en die in de wis- en natuurkunde en zij, die tot de promotie ter verkrijging van een dezer graden zijn toegelaten, hebben gelijke bevoegdheid als de bezitters der acte B, vermeld in de artikelen 70 en 71 der wet van 2 Mei 1863 (*Staatsblad* n°. 50).

De doctoren in de scheikunde en zij, die tot de promotie ter verkrijging van dezen graad zijn toegelaten, hebben gelijke bevoegdheid als de bezitters der acte B, vermeld in artikel 72 van genoemde wet.

De doctoren in de aard- en delfstofkunde en zij, die tot de promotie ter verkrijging van dezen graad zijn toegelaten, hebben gelijke bevoegdheid als de bezitters der acte A, vermeld in artikel 70 van genoemde wet.

De doctoren in de plant- en dierkunde en zij, die tot de promotie ter verkrijging van dezen graad zijn toegelaten, hebben gelijke bevoegdheid als de bezitters der acte A, vermeld in artikel 70 van genoemde wet.

Artikel 106, derde lid. Zij worden door den rector-magnificus ingeschreven, op de wijze in artikel 64 bepaald. Hij gaat hiertoe niet over dan nadat zij, of zijn zij minderjarig, hun vader of voogd, zich schriftelijk hebben verbonden tot betaling van f 200, ingeval de ingeschrevene tot eenig examen bij eene faculteit, die der godgeleerdheid uitgezonderd, of tot eenig examen bij eene afdeling der technische hoogeschool, zal zijn toegelaten, en wel vóór het afleggen van dat examen. Bij gebreke dier inschrijving zijn zij niet gerechtigd tot den toegang hierboven vermeld.

Artikel II.

Artikel 9, vijfde lid, der wet tot regeling van het hooger onderwijs vervalt.

Artikel III.

Titel II, hoofdstuk II, der wet tot regeling van het hooger onderwijs vervalt en wordt vervangen door het volgende hoofdstuk:

HOOFDSTUK II.

VAN DE HOOGESCHOLEN.

Eerste afdeling.

Algemeene bepaling.

Artikel 32.

Er worden van Rijkswege drie hoogeschoolen gevestigd, eene technische hoogeschool, eene landbouwhoogeschool en eene handelshoogeschool.

De vestiging der landbouwhoogeschool en der handelshoogeschool worden elk bij afzonderlijke wet geregeld.

Tweede afdeling.

VAN DE TECHNISCHE HOOGESCHOOL.

§ 1. Algemeene bepalingen.

Artikel 32a.

De polytechnische school te Delft wordt de technische hoogeschool.

Artikel 32b.

De technische hoogeschool bevat de navolgende afdelingen

- a. de afdeling der algemeene wetenschappen;
- b. de afdeling der weg- en waterbouwkunde;
- c. de afdeling der bouwkunde;
- d. de afdeling der werktuigbouwkunde, scheepsbouwkunde en electrotechniek;
- e. de afdeling der scheikundige technologie en mijnbouwkunde.

Elke afdeling kan bij algemeenen maatregel van bestuur in onderafdeelingen worden verdeeld.

Artikel 32c.

Voor zoover niet door deze wet bepaald, worden bij algemeenen maatregel van bestuur vastgesteld:

- a. de inwendige inrichting van de technische hoogeschool;
- b. het beheer door curatoren, en voor zooveel dit noodig zal blijken door rector-magnificus en assessoren, te voeren en de overige werkring van die colleges;
- c. het toelatingsexamen, de daarvan te verlenen vrijstellingen, de voorwaarden voor de verleenning van den doctorstitel, de wijze, omvang en duur van de examens en promotiën, de tijdstippen, waarop zij worden gehouden, en al wat verder daarop betrekking heeft.

§ 2. Van het onderwijs.

Artikel 32d.

Aan de technische hoogeschool wordt onderwijs gegeven in de navolgende vakken:

- a. de zuivere en toegepaste wiskunde;
- b. de theoretische en toegepaste mechanica;
- c. de theoretische en toegepaste natuurkunde;
- d. de algemeene of physische scheikunde, de anorganische en organische scheikunde en hare toepassingen, de analytische scheikunde;
- e. de theoretische en experimenteele hydraulica;
- f. de waterbouwkunde;
- g. de aanleg en exploitatie van wegen en brugbouw;
- h. de architectuur;

- i. de werktuigbouwkunde;
- k. de scheepsbouwkunde;
- l. de electrotechniek;
- m. de mechanische en de scheikundige technologie;
- n. de technische hygiëne;
- o. de algemeene en toegepaste microbiologie;
- p. de microscopische anatomie;
- q. de delfstof- en aardkunde;
- r. de mijnkunde, metallurgie en docimasie;
- s. het landmeten, het waterpassen en de geodesie;
- t. het meten en wegen in verband met den ijk;
- u. de kennis en het onderzoek van bouwstoffen;
- v. het technisch teekenen;
- w. het handteekenen en boetseeren;
- x. de decoratieve kunst;
- ij. de kunstgeschiedenis;
- z. de staathuishoudkunde;
- aa. het staats-, administratief- en handelsrecht;
- bb. de bedrijfsleer en het boekhouden;
- cc. de aardrijkskunde;
- dd. de algemeene en vaderlandsche geschiedenis;
- ee. de cultuurgeschiedenis;
- ff. de verbandleer.

Bovendien wordt de bewerking van hout en metalen practisch onderwezen en worden in de laboratoria en proefstations praktische oefeningen gehouden.

Artikel 32 e.

Wanneer Wij het noodig oordeelen, kan onderwijs worden gegeven in vakken, niet vermeld in artikel 32 d.

§ 3. Van de hulpmiddelen van het onderwijs, de prijsvragen en de beurzen.

Artikel 33.

Tot aanbouw, onderhoud en verbetering der gebouwen, voor het meubilair en tot aanvulling en uitbreiding der verzamelingen en hulpmiddelen voor het onderwijs worden jaarlijks de vereischte gelden van Rijkswegge beschikbaar gesteld.

Het beheer en gebruik dier verzamelingen en hulpmiddelen wordt door Ons geregeld, curatoren gehoord.

Artikel 33 a.

Telken jare worden, beurtelings in iedere afdeeling, eene of meer prijsvragen uitgeschreven, het aantal te bepalen door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken, curatoren gehoord.

Voor het meest voldoende antwoord van een der studeerenden aan eene Nederlandsche instelling van hooger onderwijs, dat de afdeeling, die de vraag stelde, der bekroning waardig keurt, wordt een gouden eerepenning toegekend.

Artikel 33 b.

Telken jare wordt een bedrag van ten hoogste f 10 000 van Rijkswegge beschikbaar gesteld, ten einde daaruit, op voordracht van curatoren, aan een of meer gediplomeerden, die den doctoralen graad wenschen te verwerven, gelden voor het ondernemen van eene buitenlandsche studiereis te doen verstrekken en voor zooveel noodig aan onvermogenende studenten van buitengewonen aanleg beurzen, ten bedrage van niet meer dan f 800, te doen toekennen.

§ 4. Van de docenten en beambten.

Artikel 33 c.

De hoogleeraren worden door Ons benoemd en ontslagen.

Voor elke te vervullen plaats wordt door curatoren eene met redenen omkleede aanbevelingslijst aan Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken aangeboden.

Bij deze aanbevelingslijst wordt het advies van rector-magnificus en assessoren en van het bestuur der afdeeling, waarin de te benoemen hoogleeraar zal optreden, overgelegd.

Ontslag wordt niet verleend dan op eigen verzoek, of nadat curatoren zijn gehoord; dezen geven deswege, den belanghebbende gehoord of opgeroepen, hun advies.

Eervol ontslagen hoogleeraren behouden den titel van hoogleeraar.

Artikel 33 d.

De hoogleeraren genieten eene jaarwedde uit 's Rijks kas, waarvan het bedrag door Ons is vast te stellen.

Artikel 33 e.

Elk hoogleeraar wordt benoemd tot het onderwijs van bepaalde vakken, in zijne aanstelling uitgedrukt. Deze kunnen door Ons worden verminderd of gewijzigd.

Tegen zijnen wil kan een hoogleeraar niet met het onderwijs in andere vakken worden belast.

Artikel 33 f.

Het staat iederen hoogleeraar vrij om, met goedkeuring van curatoren, behalve de hem opgedragene, nog andere lessen te geven.

De besluiten van curatoren tot het verlenen of weigeren dier goedkeuring worden aan Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken medegedeeld en kunnen door Ons vernietigd worden.

Artikel 33 g.

Aan hoogleeraren kan met Onze goedkeuring worden toegestaan de hun opgedragen vakken van onderwijs met elkander te verwisselen.

Artikel 33 h.

De hoogleeraren bekleeden geene ambten of bedieningen dan met Onze toestemming.

Hoogleeraren, het lidmaatschap van eene der beide Kamers der Staten-Generaal aanvaardende, zijn gedurende dat lidmaatschap van rechtswege op non-activiteit en genieten de helft hunner jaarwedde als verlof-traktement.

Artikel 33 i.

Zonder schriftelijke vergunning van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken mogen de gewone hoogleeraren niet optreden als technisch adviseur of zich belasten met het ontwerpen, uitvoeren of toezicht houden over werken.

Artikel 33 k.

Met het einde van het studiejaar, waarin een hoogleeraar den ouderdom van zeventig jaren bereikt, wordt hem ontslag verleend.

Op voorstel van de afdeeling kan aan den hoogleeraar, wien op grond van het eerste lid van dit artikel ontslag is verleend, met goedkeuring van curatoren, worden toegestaan lessen te blijven geven in aan te wijzen vakken. Deze worden op de gewone wijze aangekondigd.

Voor de toepassing van artikel 32d tellen deze lessen niet mede

Artikel 33 l.

Buitengewone hoogleeraren en lectoren worden door Ons, curatoren, den rector-magnificus en assessoren en het bestuur der afdeeling gehoord, benoemd. Zij genieten eene jaarwedde uit 's Rijks kas.

Ontslag wordt niet verleend dan op eigen verzoek, of nadat

curatoren zijn gehoord; dezen geven deswege, den belanghebbende gehoord of opgeroepen, hun advies.

Buitengewone hoogleraren zijn leden van het bestuur der afdeeling, waarbij zij zijn benoemd.

Waar in de artikelen 33c, 33d, 33h, 33i en 33k van hoogleraren gesproken wordt, zijn hieronder *buitengewone hoogleraren* niet begrepen.

Artikel 33 m.

Tot het geven van hooger onderwijs aan de technische hoogeschool kunnen privaattochters door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken, curatoren gehoord, tot wederopzeggens worden toegelaten.

Van de inrichtingen, verzamelingen en hulpmiddelen voor het onderwijs kunnen curatoren, onder door hen te stellen voorwaarden, aan privaattochters het gebruik vergunnen.

Artikel 33 n.

Bij verhindering of ontstentenis van een hoogleraar of lector, en in het geval, bedoeld in het tweede lid van artikel 33h, worden door Ons tijdelijke maatregelen tot voorziening bevolen indien het belang van het onderwijs dit vordert.

Artikel 33 o.

De beambten worden benoemd en ontslagen door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken, die bevoegd is deze taak, wat de lagere beambten betreft, op te dragen aan curatoren.

§ 5. Van het bijwonen der lessen.

Artikel 34.

Ter zake van het onderwijs der hoogleraren en lectoren is voor elk studiejaar door hem, die dit onderwijs eens of meermalen bijwoont, eene som verschuldigd van f 200, die in 's Rijks schatkist gestort wordt.

Terugbetaling dier gelden geschiedt uitsluitend, indien door overlijden vóór den aanvang der lessen van deze geen gebruik is gemaakt en alsdan op aanvraag der erfgenamen.

Behalve voormelde f 200 wordt ter zake van het onderwijs door hoogleraren en lectoren geenerlei betaling gevorderd.

Artikel 34 a.

Het recht tot het bijwonen van het onderwijs wordt verkregen door inschrijving bij den rector-magnificus, behoudens het bepaalde bij artikel 34c.

De inschrijving geschiedt kosteloos; de rector-magnificus geeft daarvan een door hem ondertekend bewijs af in den vorm door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken te bepalen; zij geldt voor het studiejaar, waarin zij is geschied, en geeft voor dat jaar recht op toegang tot alle lessen alsmede tot alle inrichtingen en verzamelingen der hoogeschool, behoudens het bepaalde bij het tweede lid van de artikelen 33 en 34 s.

De rector-magnificus gaat niet over tot de inschrijving tenzij hem het bewijs is vertoond, dat de belanghebbende de gelden, bedoeld bij artikel 34, heeft betaald, of in het bezit is van een der in artikel 82 a bedoelde diploma's, of eene Rijksbeurs geniet, of ter zake van het onderwijs der hoogleraren en lectoren eene som van f 800 heeft betaald, of door den rector-magnificus eener Rijks-universiteit voor volledig onderwijs is ingeschreven.

Artikel 34 b.

Hij, die zonder daartoe gerechtigd te zijn, eens of meermalen het onderwijs aan de hoogeschool bijwoont, wordt gestraft met eene geldboete van ten hoogste f 250.

Artikel 34 c.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken; de daartoe door hem aan te wijzen personen; curatoren, hoogleraren, lectoren, beambten der hoogeschool en de in artikel 33 m bedoelde privaattochters zijn te allen tijde bevoegd alle lessen aan de technische hoogeschool bij te wonen.

Hoogleraren en lectoren zijn, ieder voor zooveel hunne lessen betreft, bevoegd gedurende enkele uren aan personen, die niet volgens artikel 34 a zijn ingeschreven, toegang tot hunne lessen te verlenen.

Artikel 34 d.

Hij, die in het bezit is van een der in artikel 82 a bedoelde diploma's; of eene Rijksbeurs geniet; of de f 800, bedoeld aan het slot van artikel 34 a, heeft betaald; of door den rector-magnificus eener Rijks-universiteit voor volledig onderwijs is ingeschreven, is van de betaling bij artikel 34 voorgeschreven vrijgesteld. Niettemin is hij na de bij artikel 34 a bedoelde inschrijving gerechtigd tot toegang tot de inrichtingen en verzamelingen, bedoeld in het tweede lid van artikel 34 a, onder het daarbij vermelde voorbehoud.

Aan hem, die slechts enkele lessen van hoogleraren of lectoren wenscht te volgen, kan daartoe door curatoren telkens voor één studiejaar verlof worden verleend. In dat geval is ter zake van dit onderwijs verschuldigd voor lessen, die gegeven worden:

éénmaal per week, f 10;

tweemaal „ „ f 20;

driemaal „ „ f 30;

viermaal of meermalen per week, f 40.

Het tweede en derde lid van artikel 34 zijn op deze gelden van toepassing.

Het recht tot het bijwonen van dit onderwijs wordt verkregen door inschrijving bij den rector-magnificus, die daartoe niet overgaat tenzij hem het bewijs is vertoond, dat het bedoelde verlof van curatoren verkregen is en de voormelde gelden betaald zijn.

De rector-magnificus geeft van die inschrijving een door hem ondertekend bewijs af in den vorm door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken te bepalen.

Curatoren verstrekken hem op vertoon van dat bewijs eene verklaring tot welke der inrichtingen en verzamelingen in het eerste lid van dit artikel vermeld hij mag worden toegelaten, behoudens het bepaalde bij het tweede lid van de artikelen 33 en 34 s.

§ 6. Van het beheer en het toezicht.

Artikel 34 e.

Aan de technische hoogeschool is een college van curatoren, bestaande uit drie of vijf leden. Zij worden door Ons benoemd en ontslagen.

Om de twee jaren treedt een hunner af; de aftredende is weder benoembaar.

Het college van curatoren stelt een huishoudelijk reglement voor zijne werkzaamheden vast en onderwerpt het aan de goedkeuring van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken.

Artikel 34 f.

Curatoren worden bijgestaan door een bezoldigden secretaris, die zijne vaste woonplaats heeft in de gemeente, waar de technische hoogeschool is gevestigd; hij wordt door Ons benoemd en ontslagen. Van de bepaling omtrent de woonplaats kan door Ons, curatoren gehoord, ontheffing worden verleend.

Curatoren zenden te zijner benoeming eene aanbevelingslijst van twee personen aan Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken.

De secretaris treedt om de vijf jaren af en is weder benoembaar. Voor bureaustkosten wordt hem een jaarlijksch abonnement toegestaan. Hij ontvangt vergoeding voor reis- en verblijfskosten.

Artikel 34 g.

Curatoren genieten geene jaarwedde. Zij ontvangen vergoeding voor reis- en verblijfskosten.

Artikel 34 h.

Curatoren waken voor de getrouwe naleving van deze wet en van alle krachtens haar uitgevaardigde verordeningen, voor zooveel de technische hoogeschool betreft.

Artikel 34 i.

Maken hoogleraren, lectoren of beambten bij de technische hoogeschool zich aan plichtsverzuim of wangedrag schuldig, dan nemen curatoren de vereischte maatregelen van spoedeischenden aard, waaronder schorsing ten hoogste voor zes

weken, en doen aan Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken de noodige voorstellen, zelfs tot ontslag.

Artikel 34 k.

Curatoren doen jaarlijks vóór 1 November aan Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken een uitvoerig verslag van den staat der hoogeschool gedurende den afgelopen cursus en zenden hem vóór 15 Juni eene begrooting der uitgaven voor het volgend burgerlijk jaar.

Artikel 34 l.

De gezamenlijke gewone hoogleeraren vormen den senaat der hoogeschool. Buitengewone alsmede eervol ontslagen hoogleeraren hebben in den senaat zitting met raadgevende stem. De senaat stelt een reglement vast voor zijne vergaderingen.

De hoogleeraar, die het voorzitterschap bekleedt, draagt den titel van rector-magnificus.

Hij wordt voor den duur van drie achtereenvolgende studiejaren door Ons benoemd uit eene door den senaat opgemaakte voordracht van drie gewone hoogleeraren, waarbij de aftredende rector-magnificus buiten aanmerking blijft.

Artikel 34 m.

Bij den senaat is een secretaris.

Hij wordt door den senaat uit de gewone hoogleeraren benoemd voor den duur van drie achtereenvolgende studiejaren en treedt af op hetzelfde tijdstip als de rector-magnificus.

Artikel 34 n.

De rector-magnificus en de secretaris ontvangen ieder voor de waarneming van hunne betrekking eene toelage, door Ons te bepalen. Uit die van den secretaris worden tevens de bureaukosten bestreden.

Artikel 34 o.

De rector-magnificus wordt in zijne werkzaamheden bijgestaan door assessoren.

Assessoren zijn de voorzitters der afdelingen.

Bij verhindering of ontstentenis van den rector-magnificus worden zijne werkzaamheden door den oudste in jaren der assessoren waargenomen. Bij verhindering of ontstentenis van den secretaris treedt zijn laatste aanwezige voorganger op.

Artikel 34 p.

De gezamenlijke hoogleeraren eener afdeling vormen het afdeeliningsbestuur.

Elk afdeeliningsbestuur kiest bij volstreckte meerderheid van stemmen uit de gewone hoogleeraren een voorzitter en een secretaris voor den duur van twee achtereenvolgende jaren. Na verloop van twee jaren, en vervolgens ieder jaar, treedt een van beiden af.

Artikel 34 q.

De senaat, de rector-magnificus en elk hoogleeraar in het bijzonder geven aan Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken en aan curatoren alle noodige inlichtingen en berichten.

Artikel 34 r.

De handhaving der tucht onder de studenten is opgedragen aan den rector-magnificus.

Artikel 34 s.

Bij overtreding der tucht of bij wangedrag waarschuwt of berispt de rector-magnificus.

In buitengewone gevallen, ter beoordeeling van den senaat, alsmede indien een student, bij den rector-magnificus of bij den rector-magnificus en assessoren ontboden, moedwillig niet verschijnt, is de senaat bevoegd den overtreder den toegang tot de hoogeschool voor een tijdvak van ten minste een jaar en ten hoogste vijf jaren te ontzeggen.

Van de uitspraak des senaats kan door belanghebbenden bij Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken in hooger beroep worden gekomen.

Artikel IV.

Aan artikel 51 der wet tot regeling van het hooger onderwijs wordt als laatste lid toegevoegd:

Eervol ontslagen hoogleeraren behouden den titel van hoogleeraar.

Artikel V.

Aan artikel 58 der wet tot regeling van het hooger onderwijs wordt als laatste twee leden toegevoegd:

Op voorstel van de faculteit kan aan den hoogleeraar, wien op grond van het eerste lid van dit artikel ontslag is verleend, met goedkeuring van curatoren, worden toegestaan lessen te blijven geven in aan te wijzen vakken. Deze worden op de gewone wijze aangekondigd.

Voor de toepassing van de artikelen 42 en 43 tellen deze lessen niet mede.

Artikel VI.

Het opschrift van Titel II, hoofdstuk IV, der wet tot regeling van het hooger onderwijs wordt gelezen als volgt:

Van de wetenschappelijke graden, getuigschriften en diploma's.

Artikel VII.

Na het opschrift van Titel II, hoofdstuk IV, der wet tot regeling van het hooger onderwijs worden ingevoegd vijf nieuwe artikelen 82 a, 82 b, 82 c, 82 d en 82 e, luidende als volgt:

Artikel 82 a. Aan de technische hoogeschool zijn de volgende diploma's verkrijgbaar:

- 1°. van civiel-ingenieur;
- 2°. van bouwkundig ingenieur of architect;
- 3°. van werktuigkundig ingenieur;
- 4°. van scheepsbouwkundig ingenieur;
- 5°. van electrotechnisch ingenieur;
- 6°. van scheikundig ingenieur of technoloog;
- 7°. van mijningenieur.

Aan hen, die in het bezit zijn van een of meer dezer diploma's, kan door den senaat en ten overstaan van dat lichaam of van eene commissie uit zijn midden na openbare verdediging van een proefschrift een doctoraat in de technische wetenschap worden verleend.

Artikel 82 b. Alle examens aan de technische hoogeschool worden afgenomen door de afdeeliningsbesturen, zoo noodig te dien einde aangevuld met een of meer hoogleeraren, tot eene andere afdeling behorende, en met een of meer deskundigen buiten de hoogeschool, door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken daartoe aan te wijzen.

Het afdeeliningsbestuur vergadert tot het houden van examens met ten minste drie leden. Ontrent den uitslag van een afgelegd examen wordt bij meerderheid van stemmen beslist. Staken de stemmen, dan wordt de geëxamineerde beschouwd te zijn afgewezen.

De deskundigen buiten de hoogeschool genieten uit 's Rijks kas vergoeding voor reis- en verblijfkosten, benevens vacatiegelden.

Artikel 82 c. Voor het afleggen van elk examen aan de technische hoogeschool wordt eene som van f 50 betaald.

In geval van afwijzing wordt voor de eerste herhaling van een examen geene betaling gevorderd.

Deze gelden worden in 's Rijks schatkist gestort.

De toekening van den doctoralen graad geschiedt kosteloos.

Artikel 82 d. De senaat heeft het recht om, op voordracht van een afdeeliningsbestuur, wegens zeer uitstekende verdiensten aan Nederlanders of vreemdelingen het doctoraat in de technische wetenschap *honoris causa* te verlenen.

Artikel 82 e. Hij, die krachtens deze wet of krachtens vroegere wetten of verordeningen hier te lande een diploma van civiel-ingenieur, bouwkundig ingenieur of architect, werktuigkundig ingenieur, scheepsbouwkundig ingenieur, electrotechnisch inge-

nieur, scheikundig ingenieur of technoloog, of mijneningenieur (mijnningenieur) verkregen heeft, is bevoegd middelbaar onderwijs te geven in de technische wetenschappen, waarin hij ter verkrijging van zijn diploma een examen heeft afgelegd. Hij behoort echter daartoe in het bezit te zijn van het getuigschrift van goed zedelijk gedrag, vermeld in artikel 16.

Artikel VIII.

Na artikel 84 der wet tot regeling van het hooger onderwijs wordt ingevoegd een nieuw artikel 84 a, luidende als volgt:

Artikel 84 a. Van het afleggen van de in het vorige artikel bedoelde examens kan geheel of gedeeltelijk worden vrijgesteld de bezitter van een diploma of getuigschrift, afgegeven door buitenlandse universitaire instellingen van onderwijs of onderzoek, mits hij op het tijdstip, waarop het diploma of het getuigschrift werd verkregen, geen ingezetene van het Rijk was.

Door Ons worden bij besluit, den Raad van State gehoord, na ingewonnen advies van ieder der senaten der Rijks-universiteiten, de bedoelde instellingen aangewezen, alsmede de diploma's en getuigschriften en de daaraan te verlenen vrijstellingen omschreven.

Artikel IX.

Tusschen het eerste en het tweede lid van artikel 85 der wet tot regeling van het hooger onderwijs wordt een nieuw lid ingevoegd, luidende als volgt:

Van het bezit van een der in de artikelen 11 en 12 vermelde getuigschriften is, voor de faculteit, waarvoor hem eenige vrijstelling is verleend, vrijgesteld de bezitter van een in Ons, in artikel 84 a bedoeld, besluit omschreven diploma of getuigschrift.

Artikel X.

Artikel 85 *bis* der wet tot regeling van het hooger onderwijs wordt artikel 85 a en wordt gelezen als volgt:

Artikel 85 a. Met het getuigschrift, in artikel 11 vermeld, wordt eveneens gelijkgesteld het getuigschrift van bekwaamheid tot universitaire studiën, afgegeven door buitenlandse instellingen van onderwijs of onderzoek, mits:

1°. de eischen, voor het verkrijgen van het getuigschrift gesteld, voldoende waarborg opleveren, dat de bezitter bekwaam is om tot de studie aan eene Nederlandsche universiteit over te gaan;

2°. de bezitter op het tijdstip, waarop het getuigschrift werd verkregen, geen ingezetene van het Rijk was.

Door Ons worden bij besluit, den Raad van State gehoord, en na ingewonnen advies van ieder der senaten van de Rijks-universiteiten, de bedoelde buitenlandse instellingen aangewezen, alsmede de getuigschriften omschreven, welke met het getuigschrift, in artikel 11 vermeld, worden gelijkgesteld.

Zulk eene aanwijzing kan te allen tijde op gelijke wijze worden ingetrokken.

Artikel XI.

Tusschen de artikelen 96 en 97 der wet tot regeling van het hooger onderwijs wordt ingevoegd artikel 96 a, luidende als volgt:

Artikel 96 a. De doctoren in de klassieke letterkunde en zij, die het examen, laatstelijk voorafgaande aan dat ter verkrijging van dezen graad, met gunstig gevolg hebben afgelegd, hebben, voor zooveel de oude geschiedenis betreft, gelijke bevoegdheid als de bezitters der acte, vermeld in het eerste lid van artikel 74 der wet van 2 Mei 1863 (*Staatsblad* n°. 50).

Artikel XII.

Artikel 98 der wet tot regeling van het hooger onderwijs vervalt.

Artikel XIII.

Na het opschrift van Titel III der wet tot regeling van het hooger onderwijs worden ingevoegd de woorden:

HOOFDSTUK I.

Algemeene bepaling.

Artikel XIV.

Tusschen de artikelen 102 en 103 der wet tot regeling van het hooger onderwijs worden ingevoegd de woorden:

HOOFDSTUK II.

Van instellingen tot opleiding van leeraren voor kerkgenootschappen of kweekelingen voor den geestelijken stand, die op 1 Januari 1903 ondersteuning uit 's Rijks kas genoten.

Artikel XV.

Na artikel 107 der wet tot regeling van het hooger onderwijs worden vier nieuwe hoofdstukken ingevoegd, luidende:

HOOFDSTUK III.

Van de bijzondere gymnasia.

Artikel 107 a.

Door Ons kunnen, bij besluit, den Raad van State gehoord, bijzondere gymnasia met zesjarigen cursus worden aangewezen als bevoegd aan hunne leerlingen, die het onderwijs tot aan het einde hebben bijgewoond, een getuigschrift van bekwaamheid tot universitaire studiën af te geven, dat met het getuigschrift, in artikel 11 vermeld, wordt gelijkgesteld, mits het getuigschrift is afgegeven ten gevolge van een gelijk examen als in dat artikel vermeld, voor zoover het mondeling is, in het openbaar gehouden en afgenomen door leeraren van het gymnasium onder toezicht van een of meer gecommiteerden, door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken aan te wijzen, met dien verstande dat, bij verschil van gevoelen omtrent het verlenen van het getuigschrift tusschen de leeraren, die het examen hebben afgenomen, en den gecommiteerde of de gecommiteerden, de beslissing aan laatstgenoemden is gelaten.

Regelen voor de uitoefening van het toezicht van den gecommiteerde of de gecommiteerden worden bij algemeenen maatregel van bestuur vastgesteld.

Artikel 107 b.

De aanwijzing geschiedt op een daartoe tot Ons gericht verzoekschrift van het bestuur of bij ontstentenis daarvan van het hoofd van het gymnasium.

Bij het verzoekschrift moeten worden overgelegd:

- a. de reglementen of statuten van het gymnasium;
- b. het leerplan van het gymnasium.

Uit die stukken moet blijken, dat in alle vakken, vermeld in artikel 5, onder a—m, doch niet opgenomen in het programma, bedoeld in het derde lid van artikel 11, in den loop van den zesjarigen cursus onderwijs wordt gegeven, en wel in de gezamenlijke vakken ten minste evenveel uren als volgens het algemeen leerplan, bedoeld in artikel 7, voor die gezamenlijke vakken aan een openbaar gymnasium besteed moeten worden.

Artikel 107 c.

Om aan een aangewezen bijzonder gymnasium onderwijs te kunnen geven, wordt vereischt het bezit van:

a. een diploma of een akte van bekwaamheid, in artikel 16 gevorderd voor de leeraren der openbare gymnasia, of, voor zooveel de aangestelde voor een vak, waarin hij onderwijs geeft of zal geven, niet in het bezit is van zoodanig diploma of akte van bekwaamheid, een bewijs, dat de aanstelling door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken is bekrachtigd;

b. een getuigschrift van goed zedelijk gedrag, afgegeven door het hoofd van het bestuur der gemeente of der gemeenten, waar hij, aan wien het wordt uitgereikt, gedurende de laatste twee jaren gewoond heeft.

Artikel 107 d.

Het vorige artikel is niet toepasselijk op hem, die bij schorsing, ontslag, ontstentenis of tijdelijke verhindering van eenen leeraar de opengevallen plaats gedurende niet langer dan veertien dagen waarneemt.

Artikel 107 e.

De besturen en bij ontstentenis daarvan de hoofden van aangewezen gymnasia zijn verplicht zorg te dragen, dat uitsluitend onderwijs wordt gegeven door leeraren, die bevoegd zijn aan een aangewezen bijzonder gymnasium onderwijs te geven. Van

elke aanstelling van een leeraar geven zij binnen eene maand kennis aan Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken, met overlegging van eene opgave van de diploma's en akten van bekwaamheid, die de aangestelde bezit, alsmede van een staat van zijn dienst als leeraar.

Artikel 107f.

De bekrachtiging door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van de aanstelling van eenen leeraar, bedoeld in artikel 107c, onder a, wordt geacht te zijn verleend, indien binnen twee maanden na de ontvangst der aanvraag, daarop geene beschikking is genomen of de beslissing daarop niet is verdaagd. De beslissing kan slechts eenmaal voor den tijd van ten hoogste twee maanden worden verdaagd en de bekrachtiging kan slechts bij eene met redenen omkleede beschikking worden geweigerd.

Artikel 107g.

De lokalen van aangewezen gymnasia, waarin de lessen gegeven worden, moeten gedurende de lesuren steeds toegankelijk zijn voor den inspecteur der gymnasia, in wiens ambtsgebied het gymnasium is gevestigd. De toegang moet hem op zijne aanvraag onverwijld worden verleend.

Artikel 107h.

De besturen en de hoofden, de curatoren en de rectoren van aangewezen gymnasia zijn gehouden den inspecteur der gymnasia, in wiens ambtsgebied het gymnasium is gevestigd, de verlangde inlichtingen te verschaffen omtrent de school en het onderwijs. Jaarlijks vóór den aanvang van het schooljaar moet de rooster van lesuren aan Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken worden overgelegd.

Artikel 107i.

De besturen en bij ontstentenis daarvan de hoofden van aangewezen gymnasia zijn verplicht bij wijziging of aanvulling van de reglementen of statuten of van het leerplan, die wijziging of aanvulling binnen eene maand ter kennis van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken te brengen.

Artikel 107k.

Telken jare wordt voor de aangewezen gymnasia de tijd, waarop de gecommiteerde of de gecommiteerden voor het houden van toezicht op het examen beschikbaar zullen zijn, door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken bepaald.

Artikel 107l.

De aanwijzing kan door Ons, bij besluit, den Raad van State gehoord, worden ingetrokken, indien Ons blijkt, dat in strijd met de bepalingen van deze wet gehandeld wordt, het onderwijs niet wordt gegeven overeenkomstig het leerplan, of bij wijziging of aanvulling van de reglementen of statuten of van het leerplan niet langer wordt voldaan aan de wettelijke eischen. Komt een aangewezen gymnasium het bepaalde bij de artikelen 107e en 107g niet of niet langer na, dan wordt de aanwijzing op gelijke wijze ingetrokken.

Artikel 107m.

Aan de besturen van aangewezen gymnasia wordt uit 's Rijks kas subsidie verleend, mits het gymnasium staat onder het bestuur van eene instelling, stichting of rechtspersoonlijkheid bezittende vereeniging.

Het subsidie wordt verleend:

1°. per wekelijks gegeven lesuur tot een maximum getal lesuren, dat overeenstemt met het getal, dat wekelijks volgens het algemeen leerplan, bedoeld in artikel 7, aan het onderwijs in de vakken, vermeld in artikel 5, onder a—m, aan een openbaar gymnasium besteed wordt. Indien het getal leerlingen in eene klasse meer dan vijftientig bedraagt en de klasse gesplitst is in twee parallelklassen, komen hierbij twee, en indien het getal leerlingen in eene klasse meer dan vijftig bedraagt en de klasse gesplitst is in drie parallelklassen, drie parallelklassen voor de berekening van het subsidie in aanmerking. Tusschen meer dan twee achtereenvolgende lesuren mag ten hoogste een kwartier uur van ontspanning worden gegeven, welke tijd voor de berekening van het subsidie medetelt;

2°. tot een bedrag van vijfenveertig gulden, indien het gymnasium gevestigd is in eene gemeente, waar de bevolking 30 000 zielen of minder bedraagt, en tot een bedrag van vierenvijftig gulden, indien het gymnasium gevestigd is in eene gemeente, waar de bevolking de 30 000 zielen te boven gaat.

Bovendien wordt eene bijdrage in de aan den rector uit te keeren jaarwedde verleend tot een bedrag van één duizend gulden.

Voor die subsidie komen niet in aanmerking de bijzondere gymnasia:

a. waarvan de opbrengst der schoolgelden eene inkomst oplevert van gemiddeld minder dan tachtig gulden of gemiddeld meer dan tweehonderd gulden per leerling en per jaar;

b. waarvan blijkt, dat zij gehouden worden als winstgevend bedrijf.

De besturen zijn gehouden aan Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken alle inlichtingen te geven, verlangd met betrekking tot litt. a en b in dit artikel vermeld, en zulks op straffe van verval van aanspraak op de subsidiën.

Jaarlijks in de maand Januari zendt het bestuur, dat op de Rijkssubsiën krachtens dit artikel over het voorgaande jaar aanspraak maakt, zijne daartoe strekkende aanvraag aan Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken.

Voorschriften omtrent de uitvoering van dit artikel worden bij algemeenen maatregel van bestuur gegeven.

HOOFDSTUK IV.

Van de bijzondere leerstoelen.

Artikel 107n.

Door Ons kunnen, bij besluit, den Raad van State gehoord, na ingewonnen advies van curatoren der Rijks-universiteit of der technische hoogeschool, den senaat gehoord, instellingen, stichtingen of rechtspersoonlijkheid bezittende vereenigingen worden aangewezen als bevoegd om bij eene of meer uitdrukkelijk genoemde faculteiten aan die Rijks-universiteit of bij eene of meer uitdrukkelijke genoemde afdelingen dier hoogeschool een of meer leerstoelen te vestigen, met opgave van de vakken, waarin door hen, die deze leerstoelen bekleeden, onderwijs zal worden gegeven. De opgave van de vakken kan op gelijke wijze worden gewijzigd.

Artikel 107o.

De aanwijzing geschiedt op een daartoe tot Ons gericht verzoekschrift van het bestuur der instelling, stichting of vereeniging.

Bij het verzoekschrift moeten worden overgelegd de statuten, de akte of het reglement betreffende de oprichting van een of meer leerstoelen.

Artikel 107p.

Behalve hetgeen daarin overigens ter voldoening aan wettelijke voorschriften moet worden opgenomen zullen de statuten, de akte of het reglement moeten bevatten:

a. het voorschrift, dat de leerstoel staat onder het toezicht van een college van curatoren, bestaande uit drie of vijf leden;

b. voorschriften omtrent aanstelling, schorsing of ontslag der hoogleraren.

Artikel 107q.

Om eener bijzonderen leerstoel te kunnen bekleeden, wordt vereischt het bezit van een doctoralen graad in de faculteit, waarin de aangestelde onderwijs geeft of zal geven, verkregen aan eene Rijks-universiteit of aan eene universiteit, die ten aanzien van de door haar te verleenen doctoralen graden gelijke rechten heeft als de Rijks-universiteiten, of van een bewijs, dat de aanstelling door Ons is bekrachtigd.

Artikel 107r.

Onze bekrachtiging van de aanstelling van een hoogleraar, bedoeld in artikel 107q, wordt geacht te zijn verleend, indien binnen twee maanden na de ontvangst der aanvraag daarop geene beschikking is genomen of de beslissing daarop niet is verdaagd. De beslissing kan slechts eenmaal voor den tijd van ten hoogste twee maanden worden verdaagd en de bekrachtiging kan slechts bij een met redenen omkleed besluit,

den senaat der universiteit of der technische hoogeschool gehoord, worden geweigerd.

Artikel 107s.

De besturen van aangewezen instellingen, stichtingen of vereenigingen zijn verplicht zorg te dragen, dat uitsluitend onderwijs wordt gegeven door hoogleeraren, die bevoegd zijn een bijzonderen leerstoel te bekleeden. Van elke aanstelling van een hoogleeraar geven zij binnen eene maand kennis aan Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken, met overlegging van eene opgave van de diploma's en akten van bekwaamheid, die de aangestelde bezit, van zijne geschriften, alsmede van een staat van zijne vorige betrekkingen.

Artikel 107t.

De besturen van aangewezen instellingen, stichtingen of vereenigingen zijn verplicht elke wijziging of aanvulling van de statuten, de akte of het reglement onverwijld ter kennis van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken te brengen. Zij doen jaarlijks vóór 1 November aan Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken een uitvoerig beredeneerd verslag van den leerstoel of de leerstoelen gedurende den afgelopen cursus toekomen, met bijvoeging van een overzicht van den finantieelen staat, een en ander opgemaakt volgens model, vast te stellen door Onzen voornoemden Minister.

Artikel 107u.

De besturen van aangewezen instellingen, stichtingen of vereenigingen, de colleges van curatoren en de hoogleeraren zijn gehouden aan Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken en aan de commissie, bedoeld in artikel 107 qq, de noodige inlichtingen te geven omtrent de leerstoelen en het onderwijs.

Artikel 107v.

De lessen, gegeven door de hoogleeraren, die bijzondere leerstoelen bekleeden, moeten te allen tijde, behalve voor hen, die gerechtigd zijn de lessen aan de Rijks-universiteiten of aan de technische hoogeschool bij te wonen, ook voor de commissie, bedoeld in artikel 107 qq, en hare leden toegankelijk zijn.

Artikel 107w.

De hoogleeraren, die bijzondere leerstoelen bekleeden, mogen onder door curatoren der Rijks-universiteit of der technische hoogeschool te stellen voorwaarden, voor zooveel de plaatsruimte en de beschikbare hulpmiddelen dit gedoogen, gebruik maken van de collegelokalen, inrichtingen, verzamelingen en hulpmiddelen voor het onderwijs. Hunne lessen worden aangekondigd op het programma, vermeld in artikel 47.

Door curatoren der Rijks-universiteit of der technische hoogeschool kan hun, op voorstel van den senaat, toegang tot en raadgevende stem in de vergaderingen van den senaat worden verleend. Zij hebben bij plechtigheden der universiteit rang en zitting, een ieder in de faculteit of afdeeling, waarbij hij werd aangesteld, na de hoogleeraren der universiteit of hoogeschool.

Hun kan door de faculteit, waarbij zij zijn aangesteld, toegang tot en raadgevende stem in die faculteit worden verleend.

Met goedvinden van de faculteit of afdeeling mogen zij bij de universitaire examens in de door hen onderwezen vakken examineren. De te dezen opzichte vast te stellen regeling wordt aan de goedkeuring van curatoren onderworpen.

Artikel 107x.

De in artikel 107 n bedoelde aanwijzing kan door Ons, bij besluit, den Raad van State gehoord, na ingewonnen advies van curatoren der Rijks-universiteit of technische hoogeschool, te allen tijde worden ingetrokken. Komt eene aangewezen instelling, stichting of vereeniging het bepaalde bij de artikelen 107 s en 107 v niet of niet langer na, dan wordt de aanwijzing op gelijke wijze ingetrokken.

Artikel 107ij.

Op leerstoelen bij de faculteit der Godgeleerdheid is, met uitzondering van het bepaalde bij de artikelen 107 n, 107 o, 107 p, 107 t, 107 v en 107 w, het in dit hoofdstuk bepaalde niet van toepassing.

Van de aanstelling, de schorsing of het ontslag van hoogleeraren bij deze faculteit geschiedt, zonder meer, mededeeling aan Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken.

HOOFDSTUK V.

Van de bijzondere universiteiten.

Artikel 107z.

Door Ons kunnen, bij besluit, den Raad van State gehoord, instellingen, stichtingen of rechtspersoonlijkheid bezittende vereenigingen worden aangewezen als bevoegd eene bijzondere universiteit te hebben, die ten aanzien van uitdrukkelijk in de aanwijzing te noemen, door haar te verleenen, doctorale graden, gelijke rechten heeft als de Rijks-universiteiten.

Artikel 107aa.

De aanwijzing geschiedt op een daartoe tot Ons gericht verzoekschrift van het bestuur der instelling, stichting of vereeniging. Bij het verzoekschrift moeten worden overgelegd:

a. de statuten, de akte of het reglement betreffende de oprichting van de universiteit;

b. het bewijs, dat de instelling, stichting of vereeniging ten behoeve van de universiteit vrij en onbezwaard bezit een kapitaal van f 100 000, bestaande uit hier te lande gelegen, rentegevende, onroerende goederen, uit inschrijvingen op een van de Grootboeken der Nationale Schuld of uit effecten, voorkomende op de lijst, door Onzen Minister van Financiën vastgesteld krachtens artikel 6 der Borgtochtenwet;

c. een reglement van orde voor de promotiën, dat genoegzame waarborgen biedt voor vrije bestrijding.

Artikel 107bb.

Behalve hetgeen daarin overigens ter voldoening aan wettelijke voorschriften moet worden opgenomen zullen de statuten, de akte of het reglement moeten bevatten:

a. voorschriften, waaruit blijkt, dat de universiteit ten minste drie der vijf faculteiten, genoemd in artikel 41, bevat, met dien verstande, dat eene faculteit met minder dan drie gewone hoogleeraren hierbij niet in rekening komt en elk hoogleeraar slechts in ééne faculteit mag medetellen;

b. voorschriften, waaruit blijkt, dat in elke faculteit onderwijs wordt gegeven in alle vakken, waarin geëxamineerd moet worden bij de examens, vereischt ter verkrijging van den doctoralen graad, waaraan rechten, als bedoeld in artikel 107 z, zullen worden ontleend;

c. het voorschrift, dat de universiteit staat onder toezicht van een college van curatoren, bestaande uit drie of vijf leden;

d. voorschriften omtrent aanstelling, schorsing of ontslag der hoogleeraren en andere docenten, waarbij de geldelijke positie van een niet op verzoek noch wegens plichtsverzuim of wangedrag ontslagen of op non-activiteit gesteld hoogleeraar op voldoende wijze is geregeld;

e. voorschriften, waaruit blijkt, dat de doctorale graden slechts kunnen worden verkregen door het afleggen van gelijke, in het openbaar te houden, faculteits-examens en het voldoen aan gelijke voorwaarden, als vastgesteld bij den algemeenen maatregel van bestuur, bedoeld bij artikel 84, met dien verstande dat zij slechts door den senaat en ten overstaan van dat lichaam of van eene commissie uit zijn midden mogen worden verleend, na eene openbare promotie op proefschrift;

f. voorschriften, waaruit blijkt, dat tot het afleggen van de examens alleen kunnen worden toegelaten zij, die in het bezit zijn van een der getuigschriften, vermeld in de artikelen II en 12, of van een daarmede gelijkgesteld getuigschrift, en dat het getuigschrift vóór den aanvang van het examen aan de faculteit of aan haar voorzittend lid moet worden overgelegd;

g. voorschriften, waaruit blijkt, dat ter zake van het onderwijs der hoogleeraren en andere docenten is verschuldigd een bedrag ten minste gelijkstaande met dat, verschuldigd voor het bijwonen der lessen aan de Rijks-universiteiten, en dat zij, die eene Rijksbeurs genieten, van de betaling van collegegeld zijn vrijgesteld;

h. voorschriften, waaruit blijkt, dat voor het afleggen van elk examen is verschuldigd een bedrag ten minste gelijkstaande met dat, verschuldigd voor het afleggen van de examens aan

Wijziging en aanvulling der wet tot regeling van het hooger onderwijs.

de Rijks-universiteiten, en dat het bewijs, dat de daarvoor gevorderde som is betaald, vóór den aanvang van het examen aan de faculteit of aan haar voorzittend lid moet worden overgelegd.

Artikel 107 cc.

De onroerende goederen en de effecten, bedoeld in artikel 107 aa, onder b, moeten geheel bestemd blijven voor de universiteit en mogen niet worden vervreemd, bezwaard of verpand dan na verkregen machtiging van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken en onder door hem te stellen voorwaarden. De effecten moeten in bewaring worden gesteld op eene door Onzen genoemden Minister aan te wijzen plaats.

Artikel 107 dd.

Om onderwijs aan eene bijzondere universiteit te kunnen geven, wordt vereischt het bezit van een doctoralen graad in de faculteit, waarin de aangestelde onderwijs geeft of zal geven, verkregen aan eene Rijks-universiteit of aan eene universiteit, die ten aanzien van de door haar te verlenen doctorale graden gelijke rechten heeft als de Rijks-universiteiten, of van een bewijs, dat de aanstelling door Ons is bekrachtigd.

Artikel 107 ee.

Onze bekrachtiging van de aanstelling van hoogleeraren en andere docenten, bedoeld in artikel 107 dd, wordt geacht te zijn verleend, indien binnen twee maanden na de ontvangst der aanvraag daarop geene beschikking is genomen of de beslissing daarop niet is verdaagd. De beslissing kan slechts eenmaal voor den tijd van ten hoogste twee maanden worden verdaagd en de bekrachtiging kan slechts bij een met redenen omkleed besluit worden geweigerd.

Artikel 107 ff.

De besturen van aangewezen instellingen, stichtingen of vereenigingen zijn verplicht zorg te dragen, dat uitsluitend onderwijs wordt gegeven door hoogleeraren en andere docenten, die bevoegd zijn aan eene bijzondere universiteit onderwijs te geven. Van elke aanstelling van een hoogleeraar of van een anderen docent geven zij binnen eene maand kennis aan Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken met overlegging van eene opgave van de diploma's en akten van bekwaamheid, die de aangestelde bezit, van zijne geschriften, alsmede van een staat van zijne vorige betrekkingen.

Artikel 107 gg.

De besturen van aangewezen instellingen, stichtingen of vereenigingen zijn verplicht elke wijziging of aanvulling van de statuten, de akte of het reglement onverwijld ter kennis van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken te brengen.

Zij doen jaarlijks voor 1 November aan Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken een uitvoerig beredeneerd verslag van de universiteit gedurende den afgelopen cursus toekomen, met bijvoeging van een overzicht van den financieelen staat, een en ander opgemaakt volgens model, vastgesteld door Onzen genoemden Minister.

Artikel 107 hh.

De besturen van aangewezen instellingen, stichtingen of vereenigingen, de colleges van curatoren, de hoogleeraren en docenten zijn gehouden aan Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken en aan de commissie, bedoeld in artikel 107 qq, de noodige inlichtingen te geven omtrent de universiteit en het onderwijs.

Artikel 107 ii.

De lessen, examens en promotiën, alsmede de inrichtingen en verzamelingen van bijzondere universiteiten, moeten te allen tijde, voor de commissie, bedoeld in artikel 107 qq, en hare leden toegankelijk zijn.

Artikel 107 kk.

De door bijzondere universiteiten afgegeven getuigschriften van met gunstig gevolg afgelegde examens, vereischt ter ver-

krijging van de in de aanwijzing genoemde doctorale graden, alsmede de diploma's van de verleende doctorale graden, moeten om rechtsgeldig te zijn door de commissie, bedoeld in artikel 107 qq, voor gezien zijn geteekend.

De aanvraag daartoe moet aan de commissie geschieden door het voorzittend lid der faculteit binnen eene maand na elk met gunstig gevolg afgelegd examen en door den voorzitter van den senaat binnen eene maand na elke toekenning van een doctoraat.

Artikel 107 ll.

De in het vorige artikel bedoelde getuigschriften geven, wat de bevoegdheid tot het geven van onderwijs betreft, gedurende drie jaren na den dag, waarop de examens met gunstig gevolg zijn afgelegd, gelijke rechten als de door de Rijks-universiteiten afgegeven getuigschriften van met gunstig gevolg afgelegde gelijke examens.

Artikel 107 mm.

De senaat van een bijzondere universiteit heeft het recht om, op voordracht eener faculteit en na verkregen machtiging van Ons, wegens zeer uitstekende verdiensten, aan Nederlanders of vreemdelingen een der doctoraten, in de aanwijzing genoemd, *honoris causa* te verlenen.

Artikel 107 nn.

Uit 's Rijks kas kan aan de besturen van aangewezen instellingen, stichtingen of vereenigingen, ter tegemoetkoming in de kosten van de voorziening in onderwijs-lokalen, subsidie worden verleend.

Het subsidie gaat over een tijdvak van vijftienvintig jaar een bedrag van f 100 000 niet te boven. Bij sluiting van eene bijzondere universiteit of bij intrekking van de aanwijzing stort de instelling, stichting of vereeniging in 's Rijks kas terug, hetgeen zij over de jaren, verlopen sedert de verleening van het eerste subsidie, meer heeft genoten dan f 4000 's jaars.

Aan elke universiteit kunnen van Rijkswegen tien beurzen worden verleend, ieder van f 500, ter ondersteuning van onvermogende studenten van buitengewoon aanleg.

Deze beurzen worden door Ons toegekend, curatoren gehoord.

Artikel 107 oo.

De in artikel 107 z bedoelde aanwijzing kan door Ons, bij besluit, den Raad van State gehoord, te allen tijde worden ingetrokken. Komt eene aangewezen instelling, stichting of vereeniging het bepaalde bij de artikelen 107 ff en 107 ii niet of niet langer na, dan wordt de aanwijzing op gelijke wijze ingetrokken.

Artikel 107 pp.

Het in dit hoofdstuk bepaalde is, met uitzondering van het bepaalde in artikel 107 bb, onder a, niet van toepassing op de faculteit der Godgeleerdheid.

Van de aanstelling, de schorsing of het ontslag van hoogleeraren of andere docenten bij deze faculteit geschiedt, zonder meer, mededeeling aan Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken.

HOOFDSTUK VI.

Van het toezicht op het bijzonder hooger onderwijs, bedoeld in beide voorgaande hoofdstukken.

Artikel 107 qq.

Er is eene commissie van toezicht op de bijzondere leerstoelen en de bijzondere universiteiten, bestaande uit ten minste vijf leden. Zij worden door Ons benoemd en ontslagen.

De uitoefening van het toezicht op het bijzonder hooger onderwijs, bedoeld in de beide voorgaande hoofdstukken, wordt bij algemeenen maatregel van bestuur geregeld, met inachtneming van het in deze wet bepaalde.

Artikel 107 rr.

De leden der commissie genieten geene jaarwedde. Zij ontvangen vergoeding voor reis- en verblijfkosten.

Artikel 107 ss.

De commissie ziet toe, of de in de beide voorgaande hoofdstukken gegeven voorschriften door de aangewezen instellingen, stichtingen of vereenigingen worden nagekomen.

Bij niet of niet langer nakoming er van geeft zij onverwijld kennis aan Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken.

Artikel 107 tt.

De commissie beslist over eene aanvraag als bedoeld in artikel 107 *kk* binnen eene maand na de ontvangst van de aanvraag.

De aanvraag kan uitsluitend worden geweigerd, indien blijkt dat het proefschrift, bedoeld in artikel 107 *bb*, onder *e*, niet door den doctorandus zelve bewerkt en gesteld is.

Binnen eene maand na de dagtekening der kennisgeving van de weigering kan de belanghebbende bij Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken in beroep komen.

Artikel 107 uu.

De commissie doet jaarlijks vóór 1 November aan Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken een beredeneerd verslag van hare werkzaamheden. Bij dat verslag wordt, voor elke universiteit, bedoeld in artikel 107 *z*, afzonderlijk, een rapport gevoegd over de door die universiteit verleende doctorale graden, de bij die universiteit verdedigde proefschriften en de aan die universiteit afgelegde examens.

Artikel 107 vv.

De commissie of een of meer daartoe aangewezen leden kunnen, zoo dikwijls daartoe uitgenoodigd, de vergaderingen van de colleges van curatoren, bedoeld in de beide voorgaande hoofdstukken, bijwonen.

Artikel XVI.

Na artikel 126 der wet tot regeling van het hooger onderwijs wordt ingevoegd een artikel 127, luidende als volgt:

Artikel 127. Deze wet kan worden aangehaald onder den titel van „hooger-onderwijswet”.

Artikel XVII.

De vóór het in artikel XXIII vermelde tijdstip, ingevolge artikel 41 der wet van 2 Mei 1863 (*Staatsblad* n°. 50), in 's Rijks schatkist gestorte gelden mogen in mindering worden gebracht van de som van f 800, bedoeld aan het slot van artikel 34 *a* der hooger-onderwijswet.

Artikel XVIII.

Zij, die vóór het in artikel XXIII vermelde tijdstip, krachtens de wet van 2 Mei 1863 (*Staatsblad* n°. 50) of krachtens vroegere verordeningen, hier te lande een diploma van technoloog, civiel-ingenieur, architect of bouwkundig ingenieur, scheepsbouw- kundig ingenieur, werktuigkundig ingenieur of mijneningenieur hebben verkregen, worden, op vertoon van dat diploma, toegelaten tot de promotie ter verkrijging van het doctoraat in de technische wetenschap.

Artikel XIX.

Bij algemeenen maatregel van bestuur wordt bepaald van welke der examens, af te nemen aan de technische hoogeschool, zijn vrijgesteld zij, die op het in artikel XXIII vermelde tijdstip een of meer der in de artikelen 59, 60, 61, 62, 63, 64 en 65 der wet van 2 Mei 1863 (*Staatsblad* n°. 50) bedoelde examens met gunstig gevolg hebben afgelegd.

Artikel XX.

Het diploma van technoloog, vóór het in artikel XXIII vermelde tijdstip verkregen krachtens de wet van 2 Mei 1863 (*Staatsblad* n°. 50) of krachtens vroegere verordeningen, geeft

gelijke bevoegdheid als het diploma van scheikundig ingenieur of technoloog, vermeld in artikel 82 *a* der hooger-onderwijswet het diploma van civiel ingenieur gelijke bevoegdheid als het diploma van civiel ingenieur; het diploma van architect of bouwkundig ingenieur gelijke bevoegdheid als het diploma van bouwkundig ingenieur of architect; het diploma van scheepsbouw- kundig ingenieur gelijke bevoegdheid als het diploma van scheeps- bouwkundig ingenieur; het diploma van werktuigkundig inge- nieur gelijke bevoegdheid als het diploma van werktuigkundig ingenieur; en het diploma van mijnen-ingenieur gelijke bevoegd- heid als het diploma van mijningenieur.

Artikel XXI.

In de wet van 2 Mei 1863 (*Staatsblad* n°. 50), houdende regeling van het middelbaar onderwijs, gewijzigd bij de wetten van 28 Juni 1876 (*Staatsblad* n°. 143), 25 April 1879 (*Staatsblad* n°. 87), 15 April 1886 (*Staatsblad* n°. 64), 9 Mei 1890 (*Staatsblad* n°. 78) en 28 Mei 1901 (*Staatsblad* n°. 123), worden de volgende wijzigingen gebracht:

1°. Titel II, hoofdstuk II, en de artikelen 12, onder *d*, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65 en 67, derde lid, vervallen;

2°. In artikel 55, eerste lid, wordt voor „landbouw- of polytechnische school” gelezen „of landbouwschool”;

3°. In artikel 66, tweede lid, vervallen „, alsmede voor het eerste examen A voor technoloog, en het eerste en tweede examen A en B voor civiel, bouwkundig, scheepsbouwkundig, werktuigkundig en mijnen-ingenieur” en „, technoloog, civiel bouwkundig, scheepsbouwkundig, werktuigkundig en mijnen-ingenieur”;

4°. In artikel 82 vervalt „technoloog, civiel ingenieur, architect of bouwkundig ingenieur, scheepsbouwkundig ingenieur” „werktuigkundig ingenieur, mijnen-ingenieur”.

Artikel XXII.

Op de leeraren, die vóór 1 Januari 1906 aangesteld worden aan eene der binnenlandsche bijzondere scholen van hooger onderwijs, opgenomen in het Koninklijk besluit van 7 Juni 1901 (*Staatsblad* n°. 143), is het bepaalde in artikel 107 *c*, niet van toepassing.

Artikel XXIII.

Deze wet treedt in werking op een nader door Ons te bepalen tijdstip.

Alsdan wordt in alle wetten, waar voorkomen de woorden „polytechnische school”, daarvoor gelezen „technische hooge- school”.

Artikel XXIV.

Op Onzen last wordt de wet van 28 April 1876 (*Staatsblad* n°. 102), met de daarin door of tengevolge van vroegere wetten en van deze wet gebrachte wijzigingen en plaats gehad heb- bende aanvullingen, zoo spoedig mogelijk na de tot standkoming van deze wet in eene doorlopend genummerde reeks van titels, hoofdstukken en artikelen samengevat en, met wij- ziging dienovereenkomstig van de aanhaling daarin van artikelen of gedeelten van artikelen, onder inachtneming van de in van Regeeringswege uitgaande stukken gevolgde spelling in het *Staatsblad* geplaatst.

Lasten en bevelen, dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en dat alle Ministerieele Departementen, Autori- teiten, Colleges en Ambtenaren, wie zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden

Gegeven te

De Minister van Binnenlandsche Zaken,